

بررسی وضعیت ظاهری کتب مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی در دانشگاه‌های ایران تا پایان سال ۱۳۹۳

حدیث فاعلی^{۱*}، حمید قاسمی^۲، رضا صابونچی^۳

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد نهاوند

۲. استادیار، هیات علمی دانشگاه پیام نور

۳. استادیار، هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد

دریافت: (۹۴/۰۵/۱۸) پذیرش: (۹۴/۰۸/۲۱)

Study Skills Managing Leisure and Recreational Sports Iranian universities by the end of 1393

Hadis Faeli^{*1}, Hamid Ghasemi², Reza Sabounchi³

1. M.A. Student of Islamic Azad University, Nahavand Branch

2. Assistant Professor, Payame Noor University

3. Assistant Professor, Islamic Azad University, Boroujerd Branch

Received: (2015/08/09)

Accepted: (2015/11/12)

چکیده

هدف از تحقیق حاضر تعیین وضعیت کتب درسی مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی در دانشگاه‌های ایران تا پایان سال ۱۳۹۳ از نظر ظاهر بود. روش تحقیق، توصیفی تحلیل محتوا و جامعه آماری شامل ۳۴ کتاب مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی منتشر شده تا پایان پاییز ۱۳۹۳ بود. با توجه به محدود بودن جامعه آماری، نمونه آماری را ۱۸ کتاب اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی منتشر شده تا پایان پاییز ۱۳۹۳ را تشکیل داد. روش نمونه‌گیری به صورت هدفمند و نمونه‌گیری در دسترس بود. ابزار جمع‌آوری اطلاعات را برگه کدگذاری شده محقق ساخته دو بخشی شامل مشخصات عمومی کتاب و مقوله‌ها یا واحدهای تحلیل تشکیل داد. یافته‌های حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های مربوط به کتب مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی نشان داد که این کتاب‌ها از دیدگاه اساتید، در بعد ظاهری به طور معنی‌داری مناسب نیستند در حالی که دانشجویان معتقد بودند که این کتاب‌ها در بعد ظاهری به طور معنی‌داری نامناسب هستند.

Abstract

The aim of this study was to determine the status text books sports leisure and recreation management at universities in Iran until the end of 1393 in terms of the present study was to analyze content and manage population consisted of 34 books published leisure and recreational sports By the end of autumn 1393 Bvd.ba Due to the limited population, leisure and recreational sports sample of 18 books published by the end of autumn 1393 was formed. Purposeful sampling and sampling information collected Instrument coding sheet by self-report part included books and created categories or units of analysis. The findings from the analysis of data related to leisure and recreational sports management books show that these books the teachers are not in the appearance significantly, while the students believed that the books in the surface dimension significantly inappropriate.

Keywords

Leisure, Recreational Sports, content analysis, university, management of leisure and recreational sports' books.

واژه‌های کلیدی

اوقات فراغت، ورزش‌های تفریحی، تحلیل محتوا، دانشگاه، کتب مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی.

*Corresponding Author: Hadis Faeli

E-mail : hadis.faeli@gmail.com

* نویسنده مسئول: حدیث فاعلی

پست الکترونیک: hadis.faeli@gmail.com

مقدمه

هر جامعه‌ای براساس نظام ارزشی حاکم بر آن درصدد تعلیم و تربیت افرادی است که آرمان‌های خود را در وجود آن متبلور سازد. در جوامع مختلف برای رسیدن به این مهم، از ابزارها و رسانه‌های مختلفی استفاده می‌کنند. یکی از این ابزارها، مخصوصاً در کشور ما به دلیل غالب بودن و ندادن بهای زیاد به دیگر روش‌های آموزشی، کتاب‌های درسی هستند. کتاب‌های درسی، رسانه‌ای هستند که همه روزه معلمان و شاگردان از آن استفاده می‌کنند، لذا گاهی اوقات به عنوان تمام برنامه درسی، معلم بر آن تأکید می‌کند. کتاب درسی محصول یک فرایند تکنولوژیک است که محتوا و ساختار آنها برنامه درسی را به شیوه‌ای که مناسب آموزش و یادگیری باشد، تصریح و تفسیر می‌کند. چگونگی تنظیم محتوا و ساختار کتب درسی عامل مهمی در تعیین چگونگی یادگیری است. گاهی عدم کارایی و نامناسب بودن محتوا و یا ساختار آن یادگیری را مشکل می‌کند یا نتیجه‌ای کمتر از انتظار به بار می‌آورد. در واقع، در تهیه کتاب‌های درسی مؤثر و اثربخش، تحلیل محتوا و ساختار کتاب‌های درسی می‌تواند تحولات مثبتی را در شیوه تدوین و طراحی آنها به وجود آورد و راه‌گشای حل بسیاری از مشکلات جاری آموزش باشد. در واقع، تحلیل محتوا و ساختار کتاب‌های درسی می‌تواند نقاط قوت و ضعف احتمالی کتاب‌های درسی را برای اصلاح و تغییر احتمالی، متناسب با اهداف تعیین شده و اصول علمی در اختیار مدیران و برنامه‌ریزان و مؤلفان کتاب‌های درسی قرار دهد. قاسمی و رحمانی (۱۳۹۲) در تحقیقی با عنوان «تحلیل وضعیت کتب مربوط به درس مدیریت سازمان‌های ورزشی در دانشگاه‌های ایران» نشان دادند که به دلیل ناآشنایی مؤلفان با معیارهای تدوین کتاب‌های درسی، براساس دیدگاه‌ها و سلیقه نویسندگان و مؤلفان، و بدون توجه به معیارهای تدوین کتاب تهیه شده و با معیارهای مطلوب، فاصله زیادی دارد. بنابراین، لزوم تعیین معیارهای کتاب درسی استاندارد، پیش از پیش آشکار می‌شود. شلبیری (۲۰۱۰) در تحقیقی با عنوان «تجزیه و تحلیل کتاب سنجی چهار مجله مدیریت ورزشی» به این نتیجه رسید که ارزیابی و رتبه‌بندی مجلات داوری به مسئله مهمی برای

دانشگاه‌ها، موسسات و همچنین برای مدیریت ورزشی به‌عنوان یک رشته تحصیلی تبدیل شده است. لذا تحقیق فوق به‌دنبال پاسخ به این سوال است که وضعیت کتب مربوط به درس مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی در دانشگاه‌های ایران تا سال ۱۳۹۳ از نظر ظاهر چگونه است؟

روش شناسی تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش از نظر استراتژی توصیفی، از نظر مسیر اجرا تحلیل محتوا، از نظر جمع‌آوری اطلاعات، اسنادی و از نظر رویکرد زمانی، حال‌نگر می‌باشد. تمام کتاب‌های منتشر شده مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی تا پایان پاییز ۱۳۹۳ شامل ۳۴ جلد کتاب بود که با توجه به محدود بودن جامعه آماری، ۱۸ جلد از این کتاب‌ها به صورت هدفمند و در دسترس به عنوان نمونه آماری انتخاب شده و مورد بررسی قرار گرفت. ابزار جمع‌آوری اطلاعات را برگه کدگذاری شده محقق ساخته دو بخشی شامل مشخصات عمومی کتاب و مقوله‌ها یا واحدهای تحلیل تشکیل می‌داد که پس از تأیید روایی توسط ۱۲ نفر از اساتید و کارشناسان رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی در گرایش مدیریت ورزشی و تأیید پایایی با تعیین ضریب توافق سه نفر کدگذار با استفاده از آزمون اسکات، مورد استفاده قرار گرفت. پس از جمع‌آوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل آنها با استفاده از آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد، جداول فراوانی مطلق و نسبی و در آمار استنباطی از آزمون تی تک نمونه‌ای بوسیله نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ انجام گرفت.

نتایج

پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ صورت گرفت. در این قسمت یافته‌های پژوهش در جداول ۱ و ۲ ارائه شده است. وضعیت کتب مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی از دیدگاه اساتید مربوط از بعد ظاهری چگونه است؟ با توجه به طبیعی بودن توزیع داده‌ها از آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی وضعیت کتب مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی از دیدگاه اساتید از بعد ظاهری استفاده شد (جدول ۱)

جدول ۱. آزمون تی تک‌نمونه‌ای برای بررسی وضعیت کتب مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی از دیدگاه اساتید از بعد ظاهری

متغیر	تعداد	میانگین	میانگین فرضی	درجه آزادی	t	سطح معنی داری
بعد ظاهری	۱۲	۲/۷۲	۳	۱۱	-۱/۱۷	۰/۲۷

*** P<./۰۱

دانشجویان مربوط از بعد ظاهری چگونه است؟ با توجه به طبیعی بودن توزیع داده‌ها از آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی وضعیت کتب مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی از دیدگاه دانشجویان از بعدظاهری استفاده شد.

با توجه به نتایج جدول ۱ می‌توان گفت که وضعیت کتب مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی از دیدگاه اساتید از بعد ظاهری به طور معنی‌داری مناسب نیست. وضعیت کتب مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی از دیدگاه

جدول ۲. آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی وضعیت کتب مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی از دیدگاه دانشجویان از بعد ظاهری

متغیر	تعداد	میانگین	میانگین فرضی	درجه آزادی	t	سطح معنی‌داری
بعد ظاهری	۲۰	۲/۶۶	۳	۱۹	-۲/۲۷	۰/۰۳۵*

$P < 0.05$ **

خواندن کتاب تحریک می‌نماید. جلد کتاب مانند نمای بیرونی یک ساختمان است و نخستین برخورد خواننده با کتاب دیدن جلد آن است. کیفیت نوع و جنس جلد کتاب‌های درسی دانشگاهی و خوش طرح و خوش رنگ بودن جلد آنها، زمینه‌ساز همسویی عاطفی دانشجویان با کتاب و محتوای آن خواهد شد. هرچه جنس جلد از مرغوبیت بالاتری برخوردار باشد احتمال تأثیرگذاری مثبت آن بر خوانندگان احتمالی بیشتر می‌شود. این موضوع در کتب تاریخی و نفیس بیشتر به چشم می‌خورد چرا که اغلب کتب نفیس مانند دیوان‌های اشعار و کتب دینی، از جلد زرکوب و چرمی استفاده می‌نمایند اما در تحقیق مشخص شد که ۸۳/۳ درصد کتاب‌ها (۱۵ جلد) دارای جلد شومیز و ۱۶/۷ درصد آنها (۳ جلد) گلاسه بودند و هیچ کدام زرکوب یا گالینکور نبودند. از دیگر موارد تأثیرگذار در جذابیت کتاب، قطع کتاب می‌باشد که با توجه به موضوع و محتوای کتاب و حتی رشته‌های دانشگاهی مختلف، قطع کتاب می‌تواند متغیر باشد. کتاب‌های مورد مطالعه در این تحقیق بجز دو مورد که قطع رحلی بودن، همگی دارای قطع وزیری بودند که معمولاً کتب دانشگاهی در این قطع به چاپ می‌رسند. گرافیک جلد از دیگر مواردی است که می‌تواند بر زیبایی کتاب بیفزاید و آن را برای خواننده جذاب نماید. ۷۷/۸ درصد کتاب‌ها از گرافیک جلد کوآرک و ۲۲/۲ درصد از سایر گرافیک‌های جلد بودند درحالی‌که از گرافیک زرنگار در هیچکدام از کتاب‌ها استفاده نشده بود. در تمام کتاب‌ها از فونت‌های زر، نازنین و لوتوس استفاده شده بود و در اکثر کتاب‌ها (۷۷/۸ درصد) از اندازه فونت ۱۴ استفاده شده بود که این فونت‌ها در تحریر پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی نیز رواج بالایی داشته و به طور کلی در محیط دانشگاه کاربرد فراوانی دارند. تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده نشان داد که فقط ۲ جلد از کتاب‌ها دارای تصویر گویای عنوان کتاب بودند؛ این درحالی است که تصور

با توجه به نتایج جدول ۲ وضعیت کتب مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی از دیدگاه دانشجویان از بعد ظاهری به طور معنی‌داری نامناسب است ($t = -2.27, P < 0.05$).

بحث و نتیجه گیری

یافته‌های حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های مربوط به کتب مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی نشان داد که این کتاب‌ها از دیدگاه اساتید، در بعد ظاهری به طور معنی‌داری مناسب نیستند، درحالی‌که دانشجویان معتقد بودند که این کتاب‌ها در بعد ظاهری به طور معنی‌داری نامناسب هستند. شاید دلیل این نتایج به دست آمده میزان و نوع استفاده دو گروه اساتید و دانشجویان از کتاب‌ها باشد. بر کسی پوشیده نیست که کتاب درسی، ابزار کار دانشجویان است و دانشجویان حداقل یک ترم با آن سروکار دارند بنابراین جذابیت ظاهری کتاب با توجه به خصوصیات روحی و سلائق دانشجویان از اهمیت خاصی برخوردار است و از جهت برانگیزش در امر یادگیری موثر است. برای بررسی این بخش از تحقیق متغیرهای عطف جلد، جنس جلد، قطع کتاب، گرافیک جلد، نوع فونت، همخوانی عکس جلد با عنوان کتاب، کیفیت صفحه-آرایی و کیفیت صحافی مورد بررسی قرار گرفتند. در متغیر عطف جلد مشخص شد که ۱۶ جلد از کتاب‌های مورد بررسی دارای عطف بوده و فقط ۲ جلد از آنها فاقد عطف بود. عطف جلد به عنوان یکی از عوامل و متغیرهای بعد ظاهری کتاب می‌تواند تأثیر مثبتی بر خوانندگان داشته باشد چرا که وجود عطف کتاب موجب می‌شود که یافتن کتاب در میان انبوه کتاب‌های انباشته شده یا طبقه‌بندی شده به‌آسانی صورت پذیرد. جنس جلد که یکی دیگر از متغیرهای بعد صوری و ظاهری کتاب است نیز می‌تواند در جذب خوانندگان موثر واقع شود چرا که زیبایی خاصی به کتاب می‌بخشد و خواننده را به

جلد جذاب و مرتبط با موضوع می‌تواند بر میزان جذابیت و کشش اولیه خواننده به مطالعه کتاب بیافزاید. همچنین، صفحه‌آرایی کتاب شبیه به طراحی ساختمان است و گرافیک با مشورت ویراستار و تأمل در فهرست مطالب کتاب و فصل‌بندی، مشخص می‌کند که در آغاز هر فصل (که همچون اتاقی است)، چه درگاه و دری بسازد تا خواننده با دیدن آن احساس کند که وارد فضای جدیدی شده است. نحوه چینش نمودارها، جداول، اشکال و نقشه‌ها در لابه‌لای مطالب کتاب نقش مهمی در کیفیت صفحه‌آرایی دارد؛ با این تفاسیر مشاهده شد که ۱۵ مورد از کتاب‌ها (۸۳/۳ درصد) از

کیفیت صفحه‌آرایی بالایی برخوردار هستند. همچنین کیفیت صحافی در کتاب‌های درسی بسیار مهم است، زیرا کتاب درسی وسیله کار دانشجوی است. او هم در دانشگاه و هم در محل سکونت (و در حالت‌های مختلف) از آن استفاده می‌کند، در این صورت باید طوری صحافی شود که با استفاده زیاد، شیرازه آن از هم نباشد و دوام زیادی داشته باشد. یافته‌ها نشان داد که ۱۴ جلد از کتاب‌ها (۷۷/۸ درصد) از کیفیت صحافی بالایی برخوردار بودند بنابراین دانشجویان می‌توانند از آن به نحو احسن استفاده نمایند و از دوام آنها اطمینان کافی داشته باشند.

منابع

- [۱] حسینی، سید احمد (۱۳۹۲). "از زبان مدیر کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی وزارت آموزش و پرورش: چهار نکته درباره چاپ کتاب‌های درسی امسال". *ماهنامه صنعت چاپ*، شماره ۳۸۱ دریافت شده از: <http://www.iranprint.com/fa/mag/inmag.php?id=1913>
- [۲] رحمانی، مریم (۱۳۹۲). "تحلیل وضعیت کتب مربوط به درس مدیریت سازمان‌های ورزشی در دانشگاه‌های ایران". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد رشته مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور.
- [۳] رضی، احمد (۱۳۸۸). "شاخص‌های ارزیابی و نقد کتاب‌های درسی دانشگاهی". *سخن‌سمت*، ش ۲۱، بهار ۱۳۸۸، صص ۳۰-۲۱.
- [۴] پارسا، محمد (۱۳۷۴). "روان‌شناسی تربیتی". تهران: انتشارات سخن.
- [۵] رضوی، آمنه؛ نظرعلی، پروانه. (۱۳۸۶). "تحلیل محتوای کتاب تربیت بدنی (۱) اول دبستان آموزش و پرورش ۱۳۷۹". *پژوهش در علوم ورزشی*، ش یازدهم، صص ۲۸-۱۵.
- [۶] نوریان، م (۱۳۸۷). "بررسی چگونگی به‌کارگیری اصل تأکید در طراحی تصاویر کتاب‌های درسی پایه دوم و پنجم دوره ابتدایی". *اندیشه‌های نوین تربیتی*، دوره ۴، ش ۳، صص ۱۴۴-۱۲۷.
- [۷] نیک‌نفس، سعید؛ علی‌آبادی، خدیجه. (۱۳۹۲). "نقش تحلیل محتوا در فرآیند آموزش و طراحی کتاب‌های درسی". *مجله جهانی رسانه*، دوره ۸، ش ۲، صص ۱۵۰-۱۲۴.
- [۸] کشکر، سارا، قاسمی، حمید و تجاری، فرشاد (۱۳۹۰). "مدیریت بازاریابی ورزشی". تهران: علم و حرکت.
- [۹] قاسمی، حمید و همکاران (۱۳۹۱). "مدیریت برگزاری رویدادهای ورزشی دانشگاهی با تأکید بر دانشگاه پیام نور"، ویرایش اول.
- [۱۰] معتمدنژاد، کاظم (۱۳۷۱). "وسایل ارتباط جمعی". تهران: دانشگاه علامه طباطبایی (چاپ سوم).

[11] <http://fa.wikipedia.org/wiki/%DA%A9%D8%AA%D8%A7%D8%A8>

[12] <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13920615000404>

[13] Francisco M Esteves et al (2012). "Sustainability in the Information Society: A Proposal Information Systems Requirements in View of the DPOBE Model for Organizational Sustainability". Conference on ENTERprise Information Systems / HCIST – International Conference on Health and Social Care Information Systems and Technologies. 599 – 606.

[14] S.J. Harrington, T (2005). "Corporate culture, absorptive capacity and IT success". Guimaraes / Information and Organization 39–63

[15] N.M. AbuGhazaleh et al (2012). "Perceptions and attitudes toward corporate website presence and its use in investor relations in the Jordanian context". *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting* 1–10.